

zeer zeker en zeker zeer

Paul van Messel *joodse gedichten*

HAAGSE
CAHIERS

Zeer zeker en zeker zeer verscheen in november 1967 als tiende aflevering in de serie Haagse Cahiers.

Saul van Messel (pseudoniem) werd in 1912 geboren. In 1966 begon hij gedichten te schrijven, waarvan er enkele in 'Kentering' (juni/juli 1967) werden gepubliceerd.

Zeer zeker en zeker zeer is zijn debuut.

In de serie Haagse Cahiers verschenen:

1 Cor Stutvoet

Je hart, het huis en de hof [gedichten]
uitverkocht

2 Hans Janssen

Gevechten met een aarzeling [gedichten]

3 Dolf Verroen

Met gespleten tong [anekdotes]

4 Jozef Eyckmans

Om wat er van over is [gedichten]

5 W. Hussem

Steltlopen op zee [gedichten] *uitverkocht*

6 Gerrit Kolkman

En alles ligt op stroom [gedichten] *uitverkocht*

7 Meta van IJzer

Spaar de grote klok [gedichten] *uitverkocht*

8 Haagse Schouw

Twintig dichters aan het woord [bloemlezing]

9 A. Gerlts

Wij Water [gedichten]

Haagse Cahiers

Redactie en administratie:
Karel Doormanlaan 68
Rijswijk Z.H.

omslag en lay-out: Rinus de Vringer

druk: N.V. Drukkerij Trio – Den Haag

zeer zeker en zeker zeer

HAAGSE CAHIERS
LETTERKUNDIGE REEKS
ONDER REDACTIE VAN
JOHAN VAN NIEUWENHUIZEN

UITGEGEVEN DOOR
DE OUDE DEGEL
RIJSWIJK Z.H.

saul van messel

zeer zeker en zeker zeer

joodse gedichten

stel
dat een lied
eens u
zou schrijven
en het
zou sterven
en gij
eeuwig blijven

gebaren zonder erbarmen

¶ jaartijd moeder

panden
van lege
jassen
dassen
zonder halzen
gebaren
zonder erbarmen

en nog twee
zachte handen
met geroosterde
randen
om aan te
warmen

jaartijd, datum waarop het sterven van verwanten wordt
herdacht

¶ jodenhoek *gesaneerd*

wervelloze straten
nu niet schrijven
dood blijven
in de vagina

god stak
zijn zwaard
in uw moeders schede
ver voor uw eerste pagina

¶ vacantie 1934

ik heb eenmaal
westerbork
gezien
in een vallende avond

wij kampeerden
op de ijsbaan
en kochten
een blauwe zak
tabak

er woonden nog
geen joden

¶ deportatie

bij graven
in de gronden
van de oude
jodenhoek
hebben bulldozers
vanochtend vroeg
tranen gevonden
op de bodem
van een oude
put

achter ontelbare
ramen
hebben vrouwen
het hoofd
geschud

¶ filosemiet

erger dan
haat die
beledigen
kan:

vriendschap
waartegen
ik mij niet
verdedigen
kan

¶ kaddisj *blauwdruk*

zo vol
was de
kamer van
gas
dat ik
dacht dat
jij het
was

kaddisj, gebed voor overleden ouders

¶ golf van eilat

ze waren
vandaag
goed voor mij

ik was
het vriende-lijk
dat uit de kuil
gekropen
was
of uit het
gas

u hebt al
zo veel ondervonden
zegt een buurvrouw
en kijkt onbeschaamd
naar nieuwe
joodse wonden

¶ eschietologie

luchtgevecht
boven
armageddon

ik heb de bijbel
in de ijskast
gezet

lange eeuwen
worden korte
dagen

mosje dayan:
israëls paard
en wagen

¶ afrekening

met 2 gulden en 50 cent in postzegels

voor de erfgenamen
van abraham van delft
en frouke van emden
in leven echtelieden

beiden overleden
te sobibor
op 7-5-1943

van p. a. everts wzn
notaris
te
wildervank

habe dank

kwatrijnen

¶

de tijd legt een touw van uren
om mijn gestrekte nek
hoe lang nog zal het duren
voor ik er zelf aan trek

¶

ik ken je naam niet
noch je zere plekken
aldus een zweep
die mij vannacht kwam wekken

¶

op weg naar mij zelf
kwam ik een ander tegen
die gaf de groeten mee
en maakte me verlegen

¶

u zelf wraken
tot bloot op de kaken
ik zijn èn de ander
diogenes èn alexander

¶

wat u is voorgezegd
en niet werd uitgelegd
komt eenmaal hoe verwaaid
in een gedicht terecht

¶

vrij en ongebannen
als ik somtijds dwaal
voel ik plots het spannen
van vier regels taal

¶

als een dichter
de dood niet ziet
verwoordt hij
ook het leven niet

¶

wat eeuwig blijft
van wat gij schrijft
heeft u ontsteld
vóór twerd verteld

¶

eendere lucht die zich bevindt
boven mijn vijand en mijn vrind –
nadat de dood hen eenmaal vond
boven hen dezelfde grond

¶

leed moegevochten vlinder
na twaalf uur meer of minder
dan wie eens wordt gevonden
met tachtig jaren wonden

¶

langs kale muren
om nietig bestaan
schurken de uren
in peinzen verdaan

¶

eeuwen en seconden
zijn even lang bevonden –
vóór gij vermetel wordt:
even kort

'om mijn geloof beloond'
werd door god weggehoond
wie eerder was vergeven
dat hij bleef leven

murw gewreven tegen de muur
van één onbedachtzaam uur
verslijt hij in verblinde haat
twee levens tot de laatste draad

als god is god
en eender ons lot
van waar dan de pijn
als mens mens te zijn

te laat gevonden
dit boeiend gegeven:
hoe lang een seconde
hoe kort het leven

¶

israëli of jood
stenen of brood
geweer of geweën
ons lot blijft één

¶

mens zijn en geen jood –
naakt zijn en niet bloot –
wat zoekt gij in dit leven te verbinden
ik zal mijn eigen ik verslinden

¶

zeer zeker
en zeker zeer
is mijn spot
met het lot

wat was er joods aan jesus

cyclus

. . . und Golgotha ist nicht der einzige Berg,
wo ein jüdischer Gott für das Heil der Welt
geblutet . . .

HEINRICH HEINE

voordat jezus'
vader timmerman
werd
– de familie
sprak van
aannemer –
was hij
voddejood
als mijn oom
op stadskanaal
die op zondag
de dag des heren
lompen sorteerde
of oud metaal

verscheen voor mij
een joodse timmerman
wiens vrouw maria
nimmer tot hem kwam

maar ondanks
meldde dat zij
in een stal
onlangs
van een zoon
beval

aldus
in viervoud opgemaakt
te betlehem
– bezet gebied –
vergeet het streepje
tussen jezus christus
niet

en jesus' moeder
was een hoer
beroid
als rachab
die engelandvaarders
liet onderduiken
in jericho
of zo

dat doet
een freule nooit
want een
kasteel is
te groot
voor liefde

¶

jezus was aanvankelijk
gesperrt op
het kruis
maar op 2 augustus 1942
om 5 uur in de middag
haalde men hem
tezamen met edith stein
van huis

in westerbork
bleven zij kort
zij hadden geen stempel
en gingen
op transport

¶

toen jesus
werd gekruisigd
spinoza
gebannen
en karl marx
verhongerde

speelden kinderen
verstoppertje
op de straten
van jeruzalem
amsterdam
en londen
en riepen:
tik – ik heb je gevonden

wie wordt vandaag vermoord
in jeruzalem
amsterdam
of londen

een van mijn
vaderen
– ik heb het
nagezocht –
heeft het hout
en de spijkers
van het kruis
tweedehands
opgekocht

maar ook
vond ik
dezelfde
door ontroering
bevangen
toen hij
christus
aan dat kruis
zag hangen

¶

op het joods lyceum
waar anne frank
leerling is geweest
heeft niemand
iets bijzonders
aan haar gezien

dat vertelde mij
te jeruzalem
in het jaar 70
een oude slet
die in haar jeugd
met jesus
had gespeeld
te nazareth

¶

op de middag
van de kruisiging
was er toevallig
in de jodenhoek
bij het monument
van de dokwerker
een demonstratie
tegen vietnam

en ajax speelde
thuis tegen
liverpool

mijn moeder zei
er is tegenwoordig
ook iedere dag
wat anders
zou je niet eens
aan je
werk gaan

stel dat
door de israëlische
legerleiding
wordt gemeld
– als meermalen
voorspeld –
dat de messias
is weergekomen
in het
jeruzalem
van zijn jongensdromen

zou dan eindelijk
de ban
van onheil
zijn gebroken
of zou
uit doorgaans
welingelichte
kringen
te rome
dit bericht
worden
tegensproken

¶

vervoerend gezicht:
zwermen vogels
klapwiekend
boven het
eindgericht

inhoud

gebaren zonder erbarmen 5

jaartijd moeder 6 / jodenhoek 7 / vakantie 1934 8

deportatie 9 / filosemiet 10 / kaddisj 11

golf van eilat 12 / eschietologie 13 / afrekening 14

kwatrijnen 15

wat was er joods aan jesus *cyclus* 21